

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

NR
5

RYNEK WYROBÓW TYTONIOWYCH

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2013 ROKU

ISSN 2300-5602

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU WYROBÓW TYTONIOWYCH:

Magdalena Bodył

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 500 egz. Ark. wyd. 5,09

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	5
II. Rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych	6
1. Światowy rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>mgr Lucyna Mieszkowska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	6
2. Krajowa produkcja tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	15
3. Handel zagraniczny tytoniem i wyrobami tytoniowymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	20
4. Stan ekonomiczno-finansowy przemysłu tytoniowego <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	33
5. Ceny detaliczne wyrobów tytoniowych w Polsce na tle UE <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	36
Aneks	39

Rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych w Polsce w latach 2001-2016 podlegał intensywnym przemianom. Największy wpływ na jego funkcjonowanie miała integracja z Unią Europejską, wzrost zamożności społeczeństwa postępujący wraz z rozwojem gospodarczym kraju oraz zmiany stylu życia. Istotny wpływ wywarła także reforma Wspólnej Polityki Rolnej, prowadząca do likwidacji bezpośredniego wsparcia produkcji tytoniu, rosnące obciążenie tytoniu i wyrobów tytoniowych akcyzą oraz podejmowanie działań edukacyjnych zniechęcających do palenia tytoniu.

Pracochłonność uprawy tytoniu i wysokie koszty, przede wszystkim pracy, sprawiają, że produkcja tytoniu w Europie jest mało konkurencyjna w stosunku do krajów rozwijających się, dysponujących wysokimi zasobami taniej siły roboczej i sprzyjającymi warunkami klimatycznymi.

W 2016 r. w Polsce, pomimo zmniejszenia powierzchni uprawy o 8% do 12,3 tys. ha, zbiory tytoniu wzrosły o 14%, do 31,2 tys. ton. Plony wyniosły 25,3 dt/ha (wzrost o 25%) i były rekordowe.

Przetwórstwo tytoniu w Polsce jest w dużym stopniu uzależnione od importu surowca i nastawione jest na eksport wyrobów tytoniowych. Wysoki import surowca wynika z zapotrzebowania przemysłu na specyficzne cechy tytoniu, jakich w Polsce ze względu na warunki klimatyczne nie udaje się uzyskać. Import nieprzetworzonego tytoniu w ostatnich dziesięciu latach wzrósł blisko dwukrotnie, do 111,0 tys. ton w 2016 r.

W sezonie 2016/17 zużycie krajowe tytoniu wzrosło do 123 tys. ton, ze średnio 110 tys. ton w poprzednich 5 sezonach. Produkcja papierosów zwiększyła się o 2%, do 175,1 mld sztuk, a tytoniu do palenia zmalała o 29%, do 25 tys. ton.

Krajowa konsumpcja papierosów wykazuje tendencję spadkową. W 2016 r. spożycie wyniosło 56,5 mld sztuk i w po-

równaniu z poprzednim rokiem zmalało o 1%. Produkcja papierosów w 2016 r. była 3-krotnie większa od ich krajowej konsumpcji.

Spadkowy trend konsumpcji papierosów jest wynikiem przede wszystkim wzrostu cen, spowodowanego głównie wysoką akcyzą, a także promowanej w ostatnich latach mody na niepalenie oraz wprowadzeniem restrykcyjnych zakazów palenia w miejscach publicznych. Wzrasta jednocześnie zainteresowanie produktami substytucyjnymi – papierosami wytwarzanymi przez konsumentów samodzielnie z tytoniu do palenia oraz e-papierosami.

Eksport wyrobów tytoniowych pełni istotną rolę w bilansie handlu zagranicznego Polski. W 2016 r. wartość eksportu wyrobów tytoniowych stanowiła 8% wartości eksportu produktów rolno-spożywczych (wobec 9% w 2015 r.). Wyższy udział odnotowano tylko w handlu mięsem i jego przetworami (21%), cukrem i artykułami cukierniczymi (10%) oraz zbożami i przetworami zbożowymi (9%). Udział tytoniu i papierosów w wartości importu wynosił 4% (wobec 5% w 2015 r.).

W 2016 r. wartość eksportu branży tytoniowej wyniosła 2,0 mld EUR i była o 9% mniejsza niż w 2015 r., a importu prawie się nie zmieniła, wyniosła 0,72 mld EUR. Dodatnie saldo handlu zagranicznego branży tytoniowej zmalało o 14% do 1,29 mld EUR. Złożyło się na to ujemne saldo wymiany handlowej surowcem tytoniowym w wysokości 0,41 mld EUR, oraz dodatnie saldo wymiany wyrobami tytoniowymi 1,70 mld EUR.

Branża tytoniowa ma kluczowe znaczenie dla budżetu państwa z uwagi na duży udział podatków pośrednich od wyrobów tytoniowych w ogólnych wpływach budżetowych. W 2016 r. budżet państwa z tytułu akcyzy uzyskał dochody w wysokości 65,7 mld zł, w tym z akcyzy na wyroby tytoniowe 18,5 mld zł, a na

susz tytoniowy 67,9 tys. zł. W strukturze dochodów z akcyzy dochody z wyrobów tytoniowych wyniosły 28% (podobnie jak rok wcześniej). Większy udział w dochodach z tego podatku (45%) miały tylko paliwa silnikowe. Dochody z akcyzy ogółem w 2016 r. były o 5% większe niż rok wcześniej, ale dochody z akcyzy na wyroby tytoniowe o 4% większe.

Poważnym problemem w sektorze tytoniowym jest występowanie szarej strefy. Według organizacji Instytutu Almares szara strefa w Polsce w 2015 r. stanowiła 16% rynku papierosów (wobec 18% rok wcześniej).

W 2016 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przemysłu tytoniowego uległa poprawie w porównaniu z rokiem poprzednim. Zysk netto zakładów tytoniowych wyniósł 321,6 mln zł i był prawie o 50% wyższy niż przed rokiem.

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu tytoniowego liczonej w cenach bazowych wzrosła o 15,7%, do 5,38 mld zł. Udział branży tytoniowej w wartości sprzedanej całego przemysłu rolno-spożywczego zwiększył się o 0,2 pkt. proc. do 2,7%. Znacząco zwiększyły się nakłady na inwestycje w przemyśle tytoniowym, które wyniosły ponad 1,5 mld zł wobec 0,9 mld zł w 2015 r. Większość środków została przeznaczona na inwestycje w maszyny i urządzenia (88%) oraz budynki i lokale (11%).

Wzrost średniego poziomu cen detalicznych wyrobów tytoniowych w 2016 r., w porównaniu z 2015 r., wyniósł 3,1%, przy 0,6% deflacji. Papierosy podrożały o 3,4%, cygara o 6,2%, a pozostałe wyroby tytoniowe o 0,9%.

Według szacunków IERiGŻ-PIB w 2016 r. bilansowa konsumpcja papierosów, bez szarej strefy wyniosła 1470 sztuk/mieszkańca i była o ok. 1% mniejsza niż w 2015 r. W 2017 r., spożycie może spaść do ok. 1440 sztuk/mieszkańca.

SUMMARY

In 2001-2016, the market of tobacco and tobacco products in Poland was subject to intense transformations. Integration with the European Union, the increased wealth of society accompanying national economic growth and lifestyle changes determined its functioning to the greatest extent. A significant impact was also exerted by the reform of the Common Agricultural Policy leading to the abolition of direct support for tobacco production, a growing excise burden on tobacco and tobacco products, and undertaking educational activities to discourage smoking tobacco.

Due to labour intensity of tobacco growing and high costs, primarily labour costs, tobacco production in Europe is hardly competitive compared to developing countries with vast resources of cheap labour and favourable climatic conditions.

In 2016, the tobacco harvest increased by 14% to 31.2 thousand tonnes despite a 8% decrease in the growing area to 12.3 thousand ha. Yields were record high, i.e. 25.3 dt/ha (up by 25%).

Tobacco processing in Poland is largely dependent on import of raw materials and oriented to export of tobacco products. The large import of raw materials results from the industry's demand for those tobacco varieties which are not grown in Poland due to climatic conditions. Over the last 10 years, import of unprocessed tobacco has almost doubled to reach 111.0 thousand tonnes in 2016.

In the 2016/17 season, domestic tobacco consumption increased to 123 thousand tonnes compared to 110 thousand tonnes on average in the last 5 seasons. Cigarette production surged by 2% to 175.1 billion cigarettes and smoking tobacco production declined by 29% to 25 thousand tonnes.

Domestic cigarette consumption follows a downward trend. In 2016, it

was 56.5 billion cigarettes and fell over the year by 1%. Cigarette production in 2016 was 3-fold higher than domestic cigarette consumption.

The downward trend in cigarette consumption results primarily from an increase in prices mostly due to high excise duty, a non-smoking trend, which has been promoted in recent years, and the introduction of restrictive smoking bans in public places. At the same time, there is growing interest in substitute products, i.e. cigarettes produced by consumers on their own from smoking tobacco and e-cigarettes.

Export of tobacco products plays a major role in the balance of Polish foreign trade. In 2016, its value accounted for 8% of the value of export of agri-food products (compared to 9% in 2015). The share was higher only in trade in meat and meat preparations (21%), sugar and confectionery (10%), and cereals and cereal preparations (9%). The share of tobacco and cigarettes in the value of import was 4% (compared to 5% in 2015).

The export value of the tobacco industry was EUR 2.0 billion, i.e. less than in 2015 by 9%, and the import value was almost the same, i.e. EUR 0.72 billion. The positive balance of foreign trade of the tobacco industry decreased by 14% to EUR 1.29 billion. This was due to a negative balance of trade in raw tobacco, which stood at EUR 0.41 billion, and a positive balance of trade in tobacco products, i.e. EUR 1.70 billion.

The tobacco industry is essential for the state budget due to a high share of indirect taxes on tobacco products in total budget revenues. In 2016, state budget income from excise duty amounted to PLN 65.7 billion, including PLN 18.5 billion and PLN 67.9 million from excise duty on tobacco products and dried tobacco, respectively. In the structure of income from excise duty, income from tobacco products reached 28% (just like

last year). Only motor fuels had a greater share in income from the tax (45%). In 2016, total income from excise duty was higher than in the previous year by 5%, but income from excise duty on tobacco products – by 4%.

A major issue in the tobacco sector is the existence of a gray zone. According to the Almares Institute, the gray zone in Poland in 2015 accounted for 16% of the cigarette market (compared to 18% last year).

In 2016, the economic and financial situation of the tobacco industry improved compared to last year. The net profit of tobacco companies was PLN 321.6 million, i.e. nearly 50% higher than last year.

The value of sold production of the tobacco industry calculated at basic prices grew by 15.7% to PLN 5.38 billion. The share of the tobacco industry in the value of sold production of the agri-food industry as a whole increased by 0.2 p.p. to 2.7%. Capital expenditures in the tobacco industry significantly increased to over PLN 1.5 billion compared to PLN 0.9 billion in 2015. Most of the funds were earmarked for investments in machinery and equipment (88%), and buildings and premises (11%).

Compared to 2015, the average retail prices of tobacco products in 2016 increased by 3.1% with a deflation of 0.6%. Prices of cigarettes, cigars and other tobacco products increased by 3.4%, 6.2% and 0.9%, respectively.

According to IAFE-NRI estimates, the balance-sheet consumption of cigarettes amounted to 1470 cigarettes per capita in 2016, excluding the gray zone, i.e. about 1% less than in 2015. The consumption in 2017 may fall to about 1440 cigarettes per capita.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek owoców i warzyw (50) • lipiec 2017,
2. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (46) • wrzesień 2017,
3. Rynek mleka (53) • wrzesień 2017,
4. Rynek pasz (39) • wrzesień 2017,
5. Rynek drobiu i jaj (52) • październik 2017,
6. Rynek zbóż (53) • październik 2017,
7. Rynek ryb (27) • październik 2017,
8. Rynek mięsa (53) • październik 2017,
9. Rynek rzepaku (51) • listopad 2017,
10. Rynek ziemniaka (44) • listopad 2017,
11. Popyt na żywność (18) • listopad 2017,
12. Rynek wyrobów alkoholowych (5) • listopad 2017,
13. Rynek owoców i warzyw (51) • grudzień 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2017 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (1 zeszyt) w 2017 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57 e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>